

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-375M

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до підготовки самостійної роботи з дисципліни
«Соціально-виховна робота в територіальній громаді»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою
«Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю»
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
денної та заочної форми навчання

«Social and educational work in the territorial community»
for applicants of I (bachelor's) level of education
specialties 011 Educational, pedagogical sciences,
Educational and professional program
«Social and educational work with children and youth»

Рекомендовано науково-
методичною
радою з якості ННІЕМ
Протокол № 14 від 10.06.2024 р.

Рівне – 2024

Методичні рекомендації до самостійної підготовки з дисципліни «Соціально-виховна робота в територіальній громаді» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Соціально-виховна робота з дітьми та молоддю» спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» денної та заочної форми навчання. [Електронне видання] / Олексін Ю. П., Шевчук Т. Є. – Рівне : НУВГП, 2024. – 26 с.

Укладачі: Олексін Ю. П., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри суспільних дисциплін;
Шевчук Т. Є., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін.

Відповідальний за випуск
завідувач кафедри суспільних дисциплін Олексін Ю. П.

Керівник групи забезпечення
спеціальності Сокаль В. А.

© Ю. П. Олексін,
Т. Є. Шевчук, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
Тематика самостійної роботи	6
Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з дисципліни	9
Тематика презентацій, есе, рефератів з дисципліни «Соціально-виховна робота в територіальній громаді»	22
Рекомендована література до курсу.....	23
Додатки	26

ВСТУП

Підготовка майбутнього фахівця до професійної педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах набуває надзвичайної ваги особливо в сучасних умовах, у період реформування освіти. Навчання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вимагає серйозної підготовки, зусиль в оволодінні найновішими формами, методами, засобами професійної діяльності.

Метою вивчення дисципліни «Соціально-виховна робота в територіальній громаді» є - формування у студентів теоретичних знань і практичних умінь та навичок соціально-виховної роботи в територіальній громаді.

Вивчення дисципліни дасть можливість студентам визначати міждисциплінарний характер проблем соціально-виховної роботи, їх взаємозв'язки та взаємозалежності; автономність у прийнятті рішень в складних і непередбачуваних ситуаціях; аналіз соціального та індивідуального контексту проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади; формулювати мету і завдання соціально-виховної роботи, планувати втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи; організувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціально-виховної роботи, ініціювати утворення команди та координувати командну роботу; оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціально-виховної роботи; самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот

і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.

Виходячи з того, що соціальна педагогіка вивчає особливості соціалізації особистості в різних соціумах, громада стає об'єктом уваги соціально-педагогічної теорії як різновид соціального середовища. Тут можна говорити про два напрями наукових пошуків: дослідження громади як фактора соціалізації особистості та організацію соціально-виховної роботи в громаді, що спрямована на створення оптимальних умов для становлення та розвитку особистості.

Завданнями навчальної дисципліни є:

- сформувати у студентів цілісне уявлення про сучасні підходи до розуміння сутності поняття «соціально виховна робота в територальній громаді», його завдання та принципи, фактори та умови;

- окреслити основні підходи до класифікації методів дослідження соціально виховної роботи в територальній громаді;

- сформувати навички та уміння практичного застосування деяких методів у роботі з різними категоріями клієнтів;

- мотивувати студентів на подальшу самоосвіту у сфері застосування методів соціально-виховної роботи в територальній громаді.

Актуальність соціально-виховної роботи з дітьми та молоддю на рівні громади обумовлюється такими чинниками:

- змінами у сфері суспільного розвитку;
- досягненнями соціально-педагогічної діяльності за останнє десятиліття;

- наявністю певного законодавчого поля з питань організації соціально-педагогічної роботи на місцевому рівні.

Завданнями самостійної роботи з дисципліни є:

- закріплення у студентів теоретичних знань;
- оволодіння науковим апаратом, навичками усного і письмового викладання навчального матеріалу;
- залучення здобувачів до науки, наукових досліджень;
- прищеплення їм навичок творчого мислення, самостійного формулювання та висловлювання власних думок, а також захисту висунутих наукових положень та висновків.

Загальна кількість навчальних годин становить 180, із них 20/2 відведено на лекції, 20/8 — на семінарські заняття, 20/8 на виконання лабораторних робіт і 162/120— на самостійну роботу. Форма підсумкового контролю — іспит.

Тематика самостійної роботи

№ з/п	Теми <i>для написання конспекту або реферату</i>	Кількість год.	Кількість год.
		денн форм	заочн форм
1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕТОДИКИ СОЦІАЛЬНО ВИХОВНОЇ РОБОТИ В ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ 1. Сутність категорій «соціальна робота» та «соціально-педагогічна робота в громаді» 2. Характеристика методів соціально-виховної роботи	24	33

2.	<p>3. Сутність індивідуальної та групової соціально-виховної роботи.</p> <p>4. Опис технологій соціально-виховної роботи</p> <p>5. Професійний портрет фахівця соціально-виховної сфери .</p>	24	33
	<p>ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДІВ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ З РІЗНИМИ КАТЕГОРІЯМИ НАСЕЛЕННЯ</p> <p>1. Методика соціально-виховної роботи з сім'єю</p> <p>2. Організація роботи педагога по соціальному захисту дітей пільгових та облікових категорій</p> <p>3. Технології профілактики адиктивної поведінки у молодіжному середовищі</p> <p>4. Технології соціально-виховної роботи з дітьми вулиці</p> <p>5. Соціально-виховна робота з сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах</p> <p>6. Технології соціально-виховної роботи з сім'єю, що виховує дитину з особливими потребами</p> <p>7. Технології соціально педагогічної роботи з важковиховуваними дітьми</p>	24	33
3.	<p>ДІЯЛЬНІСТЬ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СФЕРИ У РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТАХ</p> <p>1. Робота соціального педагога-організатора в загальноосвітній школі</p>		

	<p>2. Діяльність фахівця педагога у Центрах соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді</p> <p>3. Технології організації молодіжного дозвілля</p> <p>4. Соціально-педагогічна робота в закладах інтернатного типу</p> <p>5. Принципи та зміст соціально-педагогічної діяльності в позашкільному закладі</p> <p>6. Робота соціального працівника в закладах пенітенціарної системи.</p>	24	33
4.	<p>ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВНОЇ РОБОТИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ</p> <p>1. Методи та технології соціальної діагностики територіальної громади</p> <p>2. Технології соціальної профілактики в соціально-педагогічній роботі</p> <p>3. Методи та технології соціальної корекції</p> <p>4. Технологія соціальної експертизи</p> <p>5. Методи та технології соціальної реабілітації</p> <p>6. Технології та види соціального патронажу .</p>	24	36
5.	<p>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦЯ СОЦІАЛЬНО-ВИХОВОЇ СФЕРИ</p> <p>1. Технології проектування у роботі педагога в територіальній громаді</p> <p>2. Рекламно-інформаційні технології у діяльності соціального педагога в</p>		

	територіальній громаді: тактика та засоби організації 3. Консультування як технологічний спосіб вирішення соціально-педагогічних та виховних проблем в територіальній громаді.		
	Разом	120	168

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з дисципліни

Здібність самостійно удосконалювати знання та професійні навички, самостійно аналізувати факти і явища - один з основних показників сформованості професійної культури спеціаліста. Уміння систематично самостійно працювати складають міцну основу успіхів у самовдосконаленні молодих фахівців. При сучасних темпах накопичення нових професійних даних особливої цінності набувають такі риси особистості як *ініціативність, активність, самостійність, аналітичні здібності* та інше. Саме формуванню таких рис особистості повинна сприяти правильна організована самостійна робота студентів. «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах» передбачає, що навчальний час, відведений для самостійної роботи студента, повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу навчального часу студента, відведеного для вивчення конкретної дисципліни.

Самостійна робота студента (СРС) є основним засобом оволодіння начальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових занять. Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише

на самостійну роботу, контролюється під час проведення підсумкового модульного контролю.

Головним принципом, на якому повинна базуватись самостійна робота студента, є професійна спрямованість, в результаті якої здійснюється самостійне засвоєння певної сукупності знань, вмінь і навичок конкретної професійної діяльності. В умовах активної творчої пізнавальної діяльності студентів все більше набувають важливості завдання дослідницького характеру: підготовка рефератів, мікродосліджень, анотування джерел, написання есе, створення презентацій, складання кросвордів та інші види робіт.

Пропонуємо методичні рекомендації щодо деяких видів самостійної роботи студентів з дисципліни.

Написання реферату

Підготовка реферату – один із перших видів дослідницької роботи студентів, яка використовується у вищій школі, оскільки впливає із завдань навчально-виховного процесу закладу вищої освіти і сприяє розвитку у студентів нахилів до пошукової, дослідницької діяльності та до творчого розв'язання навчально-виховних завдань освітнього закладу.

Реферат (від. лат. refero – повідомляю, доповідаю) – це стислий виклад у письмовому вигляді наукової літератури з теми, вчення, змісту книги, тощо. Також передбачає доповідь на задану тему, що включає огляд наукових та інших джерел з обраної теми або виклад змісту наукової роботи.

Важливо зазначити, що у рефераті необхідно не лише висвітлити відповідну інформацію, а й показати своє ставлення до неї. Реферат демонструє ерудицію дослідника, його вміння самостійно аналізувати, систематизувати, класифікувати й узагальнювати суттєву наукову

інформацію. Реферат підводить підсумок вивчення студентами як окремої теми, так і дисципліни в цілому. Написання реферату є однією з форм індивідуальної роботи студентів. Реферат має бути самостійною, завершеною роботою, що відображає наукові інтереси студента, його знання, навички, уміння й виступає формою залучення автора (здобувача) до специфіки науково-теоретичної праці.

Основна мета виконання реферативної роботи – закріпити, поглибити, розширити, систематизувати теоретичні знання та розвинути навички самостійного вивчення питань навчальної дисципліни та роботи зі спеціальною літературою.

Реферат служить також засобом діагностики набутих знань, умінь та навичок студентів. Використовуючи різноманітну літературу, студент повинен уміти викласти зміст питання у обсязі, необхідному для його розуміння. Науково-теоретичний рівень реферату досягається за рахунок ретельного аналізу питання, що досліджується, його джерельної бази з урахуванням сучасних досліджень.

Готуючи реферат, студенти повинні отримати навички опрацювання літератури, складання плану і розкриття його з використанням джерельної бази, особистого досвіду тощо. При написанні реферату студент повинен не лише опрацювати матеріал з обраної теми, але й проявивши творчий підхід, зробити спробу узагальнити отриманий досвід, зазначити власне бачення проблеми, визначити шляхи вирішення питань, що досліджуються.

Реферативна робота – це не просто повторення засвоєного матеріалу лекції або практичних занять. Це має бути самостійне розроблення проблеми, достатньо чітко окресленої від інших. Тема реферату обирається студентом самостійно із запропонованого переліку. Попередньо складається чорновий план роботи, який узгоджується з

викладачем. При необхідності студенти можуть отримати консультативно-методичну допомогу викладачів щодо остаточного формулювання теми реферату, його плану, залучення джерел та літератури тощо.

Структура реферату

Виконуючи реферативну роботу, потрібно дотримуватися вимог до її структури та оформлення. Реферат повинен містити наступні складові елементи:

- титульний аркуш,
- зміст (план),
- вступ,
- основна частина (розділи, параграфи, пункти, підпункти),
- висновок,
- перелік використаних джерел,
- додатки (у яких наводяться таблиці, схеми, діаграми тощо).

На титульному аркуші реферату вказуються:

- офіційна назва вищого навчального закладу;
- прізвище, ім'я та по батькові автора реферату;
- повна назва теми; прізвище та ініціали керівника;
- місто, де знаходиться навчальний заклад;
- рік написання реферату.

У вступі (обсяг 1–2 сторінки) обґрунтовується **актуальність і практичне значення** теми з огляду на розвиток науки та практики, стан розробленості проблеми, формулюються цілі і задачі роботи, показується, на що автор звертає особливу увагу. При цьому мета дослідження обумовлює загальний напрям та логіку викладання. У вступі здійснюється аналіз використаних джерел, зазначаються автори, які вивчали дану тематику, визначаються сутність основних чинників, що вплинули та розвиток явища або процесу, що досліджується. За обсягом вступ має орієнтовно складати 1–2 сторінки.

В основній частині роботи (обсяг 10–15 сторінок) розкривається тема дослідження. Основну частину складають розділи, що можуть бути розбиті на підрозділи (параграфи), логічно поєднані між собою. Основна частина реферату розкривається послідовно відповідно до обраної теми, мети, завдань шляхом висвітлення питань плану. Розділи основної частини показують різні аспекти розкриття теми. Особливу увагу необхідно зосередити на науково-теоретичному аналізі поставлених питань.

Автор реферату робить висновки щодо теоретичної та практичної значимості розглянутих питань. Автору необхідно не тільки висвітлити основні проблеми обраної теми і можливе їх вирішення, а й показати різні підходи і запропонувати власну інтерпретацію, свої форми й методи розв'язання поставлених завдань.

Розкриття теми реферату може здійснюватися по-різному:

чи в історичному плані (від минулого до сьогодення),

чи в логічному плані (за головними, істотними, вузловими моментами),

чи в актуалістичному плані (від нинішнього часу, через його призму, до минулого і про минуле).

Висновки (обсяг 1–2 сторінки) розміщують безпосередньо після викладу основної частини роботи з нової сторінки. У висновках висвітлюються основні положення розглянуті в рефераті, та рішення про вибір оптимального шляху досягнення поставлених завдань. Вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу.

У висновках необхідно сформулювати:

1) науково-теоретичні та практичні підсумки проведеного аналізу за проблематикою реферату;

2) теоретичні та практичні рекомендації, що впливають з проведеного аналізу, резюмується, наскільки вдалося виконати задумане, вирішити заявлене у вступі.

Завершує реферат список використаної літератури. Перелік джерел. У цій частині вказують джерела, які використовувалися для написання роботи: підручники, навчальні посібники, періодичні видання.

Перелік джерел підбирається студентами самостійно.

Додатки – це частина основного тексту, яка має додаткове (наприклад, довідкове) значення, але, на думку автора, є необхідною для більш повного розкриття теми, кращого розуміння отриманих результатів. Тому додатки мають бути розміщені поза основним текстом, після переліку джерел. Додатком можуть бути розрахунки, ілюстрації, таблиці, графіки, фото тощо.

Вимоги до оформлення реферату

Обсяг реферату визначається специфікою досліджуваного питання і змістом матеріалів, їх науковою цінністю та практичним значенням. Оптимальний обсяг реферату складає 10–15 сторінок. Реферат має відповідати вимогам до оформлення кваліфікаційної роботи. Реферат має бути акуратно написаний від руки чи надрукований з дотриманням стилістичних і граматичних норм.

Текст реферату викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4. Текст роботи друкується чорним кольором на одній стороні білого аркушу формату А4 (210x297 мм) з абзацним відступом у 1,25 см. Відступи від краю аркушу (межі тексту): ліве – 25 мм, праве – 15 мм, нижнє – 15 мм, верхнє – 15 мм. Шрифт тексту – Times New Roman 14 кегль, інтервал – 1,5. Заголовки структурних частин друкують великими літерами симетрично до тексту без розділових знаків наприкінці, без підкреслень. Якщо заголовок складається з двох і більше речень, їх розділяють крапкою. Відстань між

заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2-м інтервалам. Назви розділів набираються 14-им шрифтом (усі великі напівжирні), а пункти і підпункти виділяти напівжирним шрифтом. Кожну структурну частину роботи (розділ) треба починати з нової сторінки. Всі сторінки нумеруються арабськими цифрами: загальна нумерація починається з титульного листа, порядковий номер на ньому не ставиться. Нумерація сторінок здійснюється в верхньому правому куті аркуша. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами. Ілюстрації, таблиці, розташовані на окремих аркушах, включаються в загальну нумерацію сторінок. Нумерація сторінок повинна бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок.

Критерії оцінювання реферату

Кожний реферат оцінюється, виходячи з аналізу сукупності таких критеріїв:

- Актуальність теми;
- Оформлення реферату, грамотність, стиль викладу;
- Наукова та практична цінність;
- План реферату має розкривати обрану тему;
- Глибина розкриття теми, ступінь вирішення поставлених завдань, завершеність дослідження;
- Особистий внесок оцінюється із наявності власних аналітичних висновків;
- Обґрунтування висновків;
- Використання рекомендованої літератури, наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

Анотація наукової чи навчальної літератури

Анотація (лат. *annotatio* – зауваження, помітка, від *annotato* – позначаю) – це стисла характеристика змісту книги, статті тощо. Анотація обов'язково складається з двох частин: бібліографічного опису (вихідні дані джерела) і власне тексту.

Сутність і призначення анотації полягають у тому, що вона є стислою характеристикою джерела інформації. Анотація не розкриває змісту наукового джерела, а лише інформує про наявність наукового джерела певного змісту й характеру. Таким чином, анотація дозволяє користувачеві скласти достатнє й об'єктивне попереднє уявлення про незнайому для нього наукову публікацію і тим самим допомагає в пошуку, доборі та систематизації необхідної інформації.

За різними параметрами виокремлюються кілька видів анотацій:

- 1) за змістом і цільовим призначенням – *довідкові (описові, інформаційні) та рекомендаційні*;
- 2) за повнотою охоплення змісту анотованого джерела – *загальні та спеціалізовані (у тому числі аналітичні)*;
- 3) за кількістю анотованих джерел – *групові та негрупові*.

Довідкові анотації, які ще називають описовими чи інформаційними, характеризують тематику документа, повідомляють певні відомості про нього, але не дають йому *критичної оцінки*.

Рекомендаційні анотації характеризують документ і дають оцінку його придатності для певної категорії споживачів, з урахуванням рівня підготовки, віку й інших особливостей споживачів.

Загальні характеризують документ у цілому й розраховані на широке коло читачів.

Спеціалізовані анотації характеризують документ лише в певних аспектах і розраховані на вузьке коло фахівців.

Групові подають загальну характеристику декількох документів, об'єднаних спільною тематикою чи проблематикою.

Негрупові анотації розкривають зміст одного документа.

Найбільшого поширення в науковій та навчально-науковій літературі набули довідкові анотації, які характеризують наукове джерело за тематикою й проблематикою. Саме вони є найефективнішими в наданні своєчасної, об'єктивної і достатньої інформації про нові досягнення в різних галузях науки та суттєво заощаджують час пошуку й збирання наукової інформації.

Сутність анотування. Структура анотації.

Сутність анотування полягає в максимальному скороченні обсягу джерела інформації при збереженні його основного змісту. Анотація перераховує питання, що висвітлюються в першоджерелі, не розкриваючи змісту цих питань. Вона відповідає на питання: “Про що йдеться в тексті?”. Через стислість в анотації не допускається цитування й використання частин тексту оригіналу. Основний зміст передається “своїми словами” за допомогою простих речень. Мова анотації має бути науковою, нормативною, лаконічною, ясною, простою, без довгих і занадто складних речень; загальний обсяг анотації не повинен перевищувати 500 друкованих знаків і лише у виняткових випадках може сягати 800–1000 друкованих знаків. Довідкові анотації можуть бути максимально лаконічними (до 3-х речень) або розгорнутими, але не перевищувати вказаних обсягів.

Найпоширенішою є така *структура довідково-рекомендаційної анотації* наукового джерела:

1) *Вступна частина*: бібліографічні дані джерела (автор, назва роботи, місце видання, видавництво, рік, кількість сторінок або автор, назва роботи, назва джерела, де надруковано роботу тощо). 2) *Основна частина*: перелік основних проблем або питань, що розглядаються в роботі. 3) *Заклучна частина*: адресат джерела. (Для статей ця частина є необов'язковою).

Стандартні лексико-граматичні конструкції для написання анотації.

Під час написання основної частини анотації найчастіше використовуються такі стандартні лексико-граматичні конструкції:

Стаття (робота, книга, монографія тощо) присвячена питанню, темі, проблемі...

є узагальненням (аналізом, описом, оглядом) чого?

являє собою узагальнення (огляд, аналіз, виклад, опис)...

Автор висвітлює такі проблеми...

зупиняється на таких питаннях...

порушує питання...

здійснює ґрунтовний аналіз (чого?)

визначає сутність поняття...

висвітлює в ході дослідження такі актуальні питання, як...

У статті розглядається (узагальнюється...) (що?),

йдеться (про що?)

дається оцінка (аналіз) (чого?)

представлена точка зору (на що?)

порушене питання (яке?)

розв'язуються (висвітлюються, порушуються, досліджуються, ставляться) проблеми...

Заклучна частина анотації може починатися так:

стаття адресована (призначена) (кому?)

може використовуватися (ким?)

є цікавою (для кого?)

зацікавить (кого?)

розрахована на (широке коло читачів, студентів, аспірантів, маркетологів тощо).

Показниками високого рівня анотації є:

- якість і точність інформації про першоджерело;
- логічне її оформлення;
- відповідність чинним мовним нормам;
- обмежений обсяг.

Як складати анотацію

1. Ознайомтесь з вихідними даними наукового джерела (назва, жанр, автор, рік і місце видання, структура, обсяг тощо).
2. Прочитайте текст, усвідомлюючи його загальний зміст.
3. Визначте головну інформацію тексту, відповівши для цього на такі запитання:
  - Які проблеми висвітлюються?
  - Що констатує автор?
  - Яких висновків доходить автор?
  - З'ясуйте адресата джерела (у разі потреби).

Рецензування наукових статей

Складовою частиною індивідуальної самостійної роботи є рецензування наукових робіт, присвячених проблемам історії, вищої школи, методики викладання та ін.. Під рецензуванням розуміється критичний відзив на наукову роботу з викладом позитивних і негативних її сторін, висловлення власної думки з приводу питань, які розглядаються в роботі.

Рецензування здійснюється обов'язково в письмовому вигляді в обсязі, узгодженому з викладачем. Інші вимоги до оформлення рецензії аналогічні оформленню наукового повідомлення.

Типовий план написання тексту рецензії:

- Об'єкт і предмет аналізу.
- Актуальність теми.
- Короткий зміст.
- Формулювання основної тези.
- Загальна оцінка.
- Недоліки, огріхи праці.
- Висновки.

Об'єктом оцінювання є повнота, глибина, всебічність розкриття теми; новизна та актуальність поставлених завдань і проблем; коректність аргументації і системи доказів; достовірність результатів; переконливість висновків.

Наукова рецензія виконує такі функції: інформування, тобто ознайомлення з науковим твором (або кількома творами); оцінювання та осмислення у науковому соціумі певного знання.

Особливість рецензії полягає у вмінні спілкуватися, вести діалог (часто уявний) між рецензентом та автором твору, рецензентом і читачами. Нерідко автор рецензії виявляє свої особистісні цінності, виступає аналітиком чи полемістом, який зі знанням справи оцінює первинний документ, висуває свої зауваження, подає поради, рекомендації, пропонує імпульси до наукового діалогу.

Презентація

Презентація (від англ. “presentation” – подання, вистава) – це набір картинок-слайдів на певну тему, які зберігаються у файлі спеціального формату. На кожному слайді можна вміщувати довільну текстову, графічну, відеоінформацію, анімацію, стереозвук, як синтезований, так і записаний із мікрофона. Презентації легко створювати за допомогою програми MS Power Point.

За структурою презентації поділяють на *лінійні та розгалужені*. Презентації лінійної структури створюються для послідовного викладання матеріалу з використанням мультимедійних засобів. Вони мають містити лише головні положення повідомлення, які допомагають усвідомити його зміст, та ілюстрації. Презентації, які можна використовувати під час узагальнення й систематизації знань та для визначення рівня навчальних досягнень учнів, завдяки гіпертекстовим посиланням найчастіше мають розгалужену структуру.

Додаткові вимоги до змісту презентації (за Д. Льюїсом)

- Кожен слайд має відображати одну думку.
- Текст має складатися з коротких слів та простих речень.
- Рядок має містити 6–8 слів.
- Всього на слайді має бути 6–8 рядків.
- Загальна кількість слів не повинна перевищувати 50.
- Дієслова мають бути в одній часовій формі.
- Заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні положення слайду.
- У заголовках мають бути і великі, і малі літери.
- Слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі інформації.
- Кількість блоків інформації під час відображення статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох.
- Підписи до ілюстрації розміщуються під нею, а не над нею.
- Усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

Тематика презентацій, есе, рефератів з дисципліни «Соціально-виховна робота в територіальній громаді»

1. Розкрийте сутність поняття «громада».
2. Охарактеризуйте різні підходи до розуміння громади.
3. Що вважається на Україні територіальною громадою?
4. Визначте напрями діяльності спеціалістів соціальної сфери, які працюють у громаді?
5. Назвіть основні складові соціальної роботи в громаді.
6. Визначте види ресурсів соціальної роботи в громаді.
7. Розкрийте теоретичні основи соціальної роботи в громаді.
8. Які соціальні інститути забезпечують соціальну роботу з населенням у громадах за кордоном?
9. Охарактеризуйте моделі роботи соціального працівника в громаді (за Д. Ротманом).
10. Дайте характеристику моделям соціальної роботи в територіальній громаді.
11. Розкажіть про соціальну роботу з громадами за інтересами, віртуальними, етнічними.
12. Поясніть роль груп самодопомоги в організації соціальної роботи на рівні громади.
13. Розкрийте організацію догляду в громаді.
14. Охарактеризуйте політико-правове регулювання роботи в громаді за кордоном.
15. Дайте характеристику політико-правового регулювання роботи у громаді в Україні.
16. Визначте етапи розвитку самоврядування в Україні.
17. Охарактеризуйте соціальні послуги, які можуть надаватися соціальними працівниками та громадськими організаціями на рівні територіальної громади.
18. Назвіть і поясніть навички соціальних працівників, які необхідні для роботи в громаді.

19. Визначте завдання, що стоять перед соціальним працівником у роботі з громадою.
20. Якими методами можна визначати потреби та проблеми людей в окремих громадах?
21. Яка роль ініціативної групи у вирішенні проблем локального рівня?
22. Розкрийте стратегії і тактики діяльності соціальних працівників у роботі в громаді.
23. Дайте характеристику соціальних програм у громаді.
24. Визначте етапи впровадження програм у громаді.
25. Як визрозумієте поняття «соціальний проект»? Порівняйте з поняттям «соціальна програма».
26. Назвіть основні етичні принципи роботи з громадою.
27. Назвіть основні дилеми, які постають перед соціальними працівниками у роботі в громаді.
28. Поясніть відмінність між моніторингом та оцінкою соціальних проектів.
29. Назвіть форми соціальної взаємодії у громаді.
30. Розкажіть про вплив засобів масової інформації на вирішення соціальних проблем у громаді.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ ОСНОВНА

1. Алексеенко Т. Ф. Технології соціально-педагогічної роботи в територіальній громаді. *Соціальна педагогіка: теорія та практика*. 2004. № 2. С. 19–24.
2. Анісімов В. В. Земельні громади України (1921–1929 р.р.): Дис. ... канд. істор. наук: 07.00.01. К., 1997. 162 с.
3. Батанов О. В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні : монографія. К., 2001. 260 с.
4. Баяновська М. Р. Соціально-педагогічна діяльність самодіяльних дитячих і молодіжних об'єднань (на

- матеріалах Закарпаття): Автореф. дис ... канд. пед. наук: 13.00.05 / Київський ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 1996. 23 с.
5. Белоусов В. П. Інституціоналізація соціального простору міста: соціокультурний аспект: Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.04 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2005. 15 с.
  6. Бевз Г. М. Соціально-психологічні чинники виникнення та розвитку прийомного батьківства: Автореф. дис... канд. пед. наук: 19.00.05 / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К., 2002. 21 с.
  7. Вайнола Р. Х. Особливості використання ігрових технік в соціальній вуличній роботі. К. : НПУ, 2001. 48 с.
  8. Варга С. І. Фінансові ресурси місцевого самоврядування: Дис. ... канд. екон. наук: 08.04.01 / Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка. К., 2003. 180 с.
  9. Варда Я., Клосовські В. Острови надій: розробка стратегій локального розвитку. Івано-Франківськ : Нова зоря, 2003. 312 с.
  10. Винников О. Ю. Неприбуткові організації: ресурси та оподаткування. К. : Центр інновацій та розвитку, 2002. 176 с.
  11. Винников О. Ю., Соф'янц Н. О. Правові засади соціального партнерства в територіальних громадах. Севастополь : Вебер, 2001. 95 с.

ДОПОМІЖНА

1. Вовк С. Місцеве самоврядування: сенс, тенденції, перспективи. *Самоврядування та самоорганізація територіальних громад*: матеріали наук.-практ. конф. (Львів, 24-25 червня 1999 р.). Львів, 1999. С. 124–128.
2. Водолазкий В. В. Формування зв'язків із громадськістю в органах місцевого самоврядування України:

- соціологічний аналіз моделей: Автореф. дис... канд. соціол. наук. 22.00.03. К., 2003. 16 с.
3. Гордієнко Л. О. Громада як один із педагогічних чинників у соціальному вихованні молоді Великої Британії. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка.* Управління. Зб. наук. пр. № 1(23). К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2004. С. 61–67.
  4. Громада як осередок соціальної роботи з дітьми та сім'ями: Метод. матеріали для тренера / О. В. Безпалько та інші; Під заг. ред. І. Д. Звереві. К. : Науковий світ, 2004. 69 с.
  5. Громади України: на шляху відродження. К. : «Ай-Бі», 2002. 279 с.
  6. Гроховська Е. Місцеві громади змінюють свою сутність: Порадник для громадян. Варшава, 2000. 87 с.
  7. Гурська Л. І. Православні братства в Україні як чинник формування національної самосвідомості (кінець XVI – перша половина XVII ст.): Дис. ... канд. філос. наук: 09.00.11. К., 2000. 189 с.
  8. Діти „групи ризику”: психологічні, соціальні та правові аспекти. К. : Київська міська державна адміністрація, 2001. 192 с.
  9. Дитячі громадські організації. Х. : Основа, 2004. 188 с.
  10. Довідник мирянських організацій та спільнот на теренах Львівської Архиєпархії УГКЦ. Львів : Український католицький університет, 2005. с. 129.
  11. Дитячі об'єднання України у вимірах минулого та сучасного: Довідник-посібник / Р. М. Охрімчук, Л. В. Шелестов, О. В. Кравченко та ін. Луганськ : Альма-матер, 2006. 256 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок оформлення титульного листа

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

РЕФЕРАТ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**«Соціально-виховна робота в територіальній
громаді»**

на тему _____

Виконав:
здобувач I (бакалаврського) рівня
освіти, групи .....
.....
Керівник: канд. пед. наук, доц.
Шевчук Т. Є.

Рівне - 2024